

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเอง  
ของวัยรุ่นในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

The factor Effected to Motive on Regulation of Life Future of  
Adolescents in Si Sawat District, Kanchanaburi Province

กฤตกัญญาวีร์ วรธรรมธยาน์

Kritkanyavee Woradhumthaya

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Arts Buddhist Psychology

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Email: nuntawin96@gmail.com

รับต้นฉบับ 10 พฤษภาคม 2562 วันที่เผยแพร่ 30 มิถุนายน 2562

### บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่นในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อศึกษาระดับความแตกต่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่นในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่นในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 237 คน ซึ่งได้กำหนดจำนวนได้จากสูตรการกำหนดจำนวนตัวอย่างในกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรและการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มี 3 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยจิตลักษณะ 3) ปัจจัยจิตสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) วัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีเพศ อายุ เกรดเฉลี่ย และสถานภาพของบิดามารดา แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองแตกต่างกัน



อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2)วัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีผลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการวิจัยยังพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่น ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ด้านปัจจัยทางจิตสังคม ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับเพื่อน มีแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**คำสำคัญ:** วัยรุ่น, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจ, แรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิต

## Abstract

The main objectives of this research were 1) to study the levels of motive on regulation of life future of adolescents in Si Sawat District, Kanchanaburi Province, 2) to study a relationship among the factor effected to motiva on regulation of life future of adolescents in Si Sawat District, Kanchanaburi Province, and 3) to study the difference of fundamental factors that affect to motive on regulation of life future of adolescents in Si Sawat District, Kanchanaburi Province.

The samples were 237 adolescents in Si Sawat District, Kanchanaburi Province defined from the formula for determining number of the sample in case of an unknown number of population and purposive sampling. The instrument of research was a tripartite questionnaire of which the three parts were: 1) a part Personal factors; 2) data Psychological factors; 3) Psycho-social factors. Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) and Pearson's product moment correlation coefficient.

The findings are as follows: 1) the adolescents in Si Sawat District, Kanchanaburi Province, who have different gender, age, academic record, and parent's marital status have different emotional stability between adolescents at significant level 0.5 , 2) there are no different emotional stability between adolescents who have



different education level , and family income at significant level 0.5 , 3) there is different emotional stability in case of having different testing level of psychosocial factors in significant level 0.5.

**Key word:** Adolescents, The Factor Effected to Motive, Motive on Regulation of Life Future.

## 1. บทนำ

แรงจูงใจในการกำหนดอนาคตในช่วงชีวิตของวัยรุ่นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ วัยรุ่นเป็นวัยแห่งอนาคตของประเทศ การศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอนาคตของวัยรุ่น จึงเป็นเสมือนการกำหนดเส้นการเดินทางในชีวิตให้ประสบความสำเร็จ

การกำหนดอนาคต มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อวัยรุ่นทุกคน เพราะการที่วัยรุ่นจะประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตนั้นจะต้องมีการวางแผนอนาคตของตนเป็นสำคัญ วัยรุ่นที่มีการวางแผนอนาคต ย่อมทำทุกอย่างได้ตามเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้ เกิดความก้าวหน้าในการดำเนินชีวิต แต่ถ้าขาดการวางแผนอนาคตแล้ว จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ จึงกล่าวได้ว่าการกำหนดอนาคตมีความสำคัญและควรปลูกฝัง ให้เกิดกับวัยรุ่นทุกคน การกำหนดอนาคตเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่มีความสำคัญ และจำเป็นต้องปลูกฝังให้วัยรุ่น เพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป

จากการสังเกตของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนนักเรียนบริหารซึ่งมีอายุระหว่าง 15 ถึง 25 ปี นานเป็นเวลา 10 ปี พบว่าเด็กนักเรียนยังมีคะแนนที่ต่ำ ขาดความรับผิดชอบในหลายหลายด้านด้วยกัน ได้แก่ การไม่ตรงต่อเวลา การทำกิจกรรมอย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนขณะครูสอน การส่งงานไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด การพูดคุยกันขณะครูสอน การไม่มีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน พฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนต่ำ ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เกิดปัญหาตามมา ทั้งปัญหาต่อตนเอง คือไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ และยังเป็นปัญหาในครอบครัว ดังนั้น จึงควรปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบต่อเกิดขึ้นในนักเรียน โดยที่หลักสูตรทางพุทธศาสนาสามารถนำมาพัฒนาความรับผิดชอบต่อของนักเรียนได้ หลักสูตรที่มีความเหมาะสมนั้น ได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น)
2. วิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น)



3. จิตตะ (การเอาใจใส่ ฝึกฝนในสิ่งนั้น)
4. วิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวหาเหตุผลในสิ่งนั้น)

เนื่องจากอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการพัฒนาชีวิต การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย สนใจที่จะศึกษาความรับผิดชอบของนักเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ว่านักเรียนมีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการกำหนดการดำเนินชีวิต และกำหนดอนาคตตนเองอย่างไร

## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่นในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับความแตกต่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่นในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่นในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

## 3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากร  
ประชากร ได้แก่ วัยรุ่น (อายุ 16 – 18 ปี) ในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งหมด 237 คน
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง  
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน และเพื่อป้องกันการเก็บข้อมูลได้ไม่สมบูรณ์ หรือไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยได้เก็บเพิ่มเติมอีกจำนวน 20 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ทั้งหมด 237 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย  
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปร ดังนี้



2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน เกรดเฉลี่ย รายได้ของครอบครัว และสถานภาพของบิดามารดา

2.2 ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่ออำนาจภายในตน และความเข้มแข็งในการมองโลก

2.3 ปัจจัยจิตสังคม ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพของครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพของเพื่อนกับเพื่อน

2.4 หลักกอิทธิบาท4 ได้แก่ ฉันทะ(ความพอใจ) วิริยะ(ความเพียร) จิตตะ(ความใส่ใจ) และ วิมังสา (ความคิดค้น)

### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยจิตลักษณะ และปัจจัยจิตสังคม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเอง ตามหลักกอิทธิบาท 4

### 4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ค่าความถี่ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) ตามลักษณะตัวแปร

4.2 สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ตามลักษณะตัวแปรอิสระเพื่อทดสอบสมมติฐาน

## 4. ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่นในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี” สรุปลผลการวิจัยได้ ดังนี้

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านปัจจัยส่วนบุคคล



ในด้านเพศของวัยรุ่น อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 65.40 เป็นเพศชาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60

ในด้านของอายุ ผู้วิจัย ทำการวิจัยวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี ดังนี้ อายุ 15 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 19.41 อายุ 16 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 27.01 อายุ 17 ปี จำนวน 94 คิดเป็นร้อยละ 39.66 อายุ 18 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.92

ในด้านระดับชั้นเรียนของวัยรุ่น อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 39.66 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 26.16 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 81 คิดเป็นร้อยละ 34.18

ในด้านระดับเกรดเฉลี่ยของวัยรุ่น อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.75 เกรดเฉลี่ย 2.00 – 3.00 จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 54.85 เกรดเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 มีจำนวน 91 คิดเป็นร้อยละ 38.40

ในด้านรายได้ของครอบครัวของวัยรุ่น อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีรายได้ของครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 14.35 มีรายได้ของครอบครัว 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 50.21 มีรายได้ของครอบครัว 10,001 - 20,000 บาท มีจำนวน 55 คิดเป็นร้อยละ 23.21 มีรายได้ของครอบครัวมากกว่า 20,000 บาท มีจำนวน 29 คิดเป็นร้อยละ 12.23

ในด้านของสถานภาพของบิดา มารดาของวัยรุ่น อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่สถานภาพของบิดามารดาอยู่ร่วมกัน จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 61.61 บิดา มารดา แยกกันอยู่ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.97 บิดา มารดาหย่าร้าง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.03 บิดาหรือมารดาเป็นหม้าย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 11.39

## ๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านปัจจัยทางจิตสังคม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านปัจจัยทางจิตสังคม พบว่า

ในด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นในอำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเอง ในระดับปานกลาง

ในด้านความเชื่ออำนาจภายในตนเองของวัยรุ่นในอำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่ออำนาจภายในตนเอง ในระดับปานกลาง

ในด้านความเข้มแข็งในการมองโลกของวัยรุ่นในอำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้มแข็งในการมองโลก ในระดับปานกลาง

## ๓. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านปัจจัยทางจิตลักษณะ



ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านปัจจัยทางจิตลักษณะ พบว่า

ในด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวของวัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพภายในครอบครัว ในระดับปานกลาง

ในด้านสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนของวัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพของครูกับนักเรียน ในระดับปานกลาง

ในด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับเพื่อนของวัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ในระดับปานกลาง

#### ๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านหลักอิทธิบาท 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านปัจจัยทางจิตสังคม พบว่า

ในด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านฉันทะ(ความพอใจ)ในระดับปานกลาง

ในด้านความเชื่ออำนาจภายในตนเองของวัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านวิริยะ(ความเพียร) ในระดับปานกลาง

ในด้านความเข้มแข็งในการมองโลกของวัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านจิตตะ(ความใส่ใจ) ในระดับมาก

ในด้านความเข้มแข็งในการมองโลกของวัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านวิมังสา(ความคิดค้น) ในระดับมาก

## 5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่า วัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ (ทวิกาญจน์ ไชยแก้ว และพรพิมล วรภูมิพุทธพงศ์, 2550) ในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่ทำนายการปรับตัวด้านสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยทางจิตสังคมที่ทำนายการปรับตัวด้านสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การปรับตัวทางสังคมของนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .160 และมีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพภายในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.119 และมี



ความสัมพันธ์ทางลบกับการมองโลกในแง่บวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ  $-.283$  การมองโลกในแง่ดี สัมพันธภาพในครอบครัวและสัมพันธภาพกับเพื่อนสามารถร่วมกันทำนายความสามารถการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $\beta = -.283, \beta = -.188, \beta = .171$ ) ส่วนลำดับการเกิด ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ไม่สามารถพยากรณ์การปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีอายุ ระดับชั้นเรียน เกรดเฉลี่ย รายได้ของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดาต่างกัน มีแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตแตกต่างกัน

ด้านระดับแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตของวัยรุ่น ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีปัจจัยจิตลักษณะแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า วัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่ออำนาจภายในตน ความเข้มแข็งในการมองโลกแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านระดับแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตของวัยรุ่น ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีปัจจัยจิตลักษณะแตกต่างกันผลการศึกษา พบว่า วัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีระดับสัมพันธภาพภายในครอบครัวแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ (กฤตย์ดิวัฒน์ ฉัตรทอง และคณะ, 2554) ในงานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ และลักษณะทางจิตสังคมที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการในนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 600 คน แบ่งเป็นเพศชาย 251 คน และเพศหญิง 349 คน โดยใช้แบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.89 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MRA) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าทั้งเพศชาย หญิง และกลุ่มรวม มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 4.08, 4.10 และ 4.09 ตามลำดับ) ด้านลักษณะทางจิต และลักษณะทางสังคมในกลุ่มตัวอย่างรวม พบว่า ทุกตัว



แปรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นตัวแปรตัวแบบด้านสุขภาพของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.41)

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการในกลุ่มตัวอย่างรวม พบว่า เจตคติต่อการรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการมีความสัมพันธ์สูงสุดกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ( $r = 0.62$ ) รองลงมา คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ ( $r = 0.47$ ) ตัวแบบด้านสุขภาพจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ( $r = 0.46$ ) การรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชน ( $r = 0.32$ ) อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ( $r = 0.27$ ) และการรับความรู้ทางด้านสุขภาพจากโรงเรียน ( $r = 0.26$ )

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในกลุ่มรวม พบว่า เจตคติต่อการรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการ และการรับความรู้ทางด้านสุขภาพจากโรงเรียน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการได้ร้อยละ 48.0 ส่วนในกลุ่มตัวอย่างเพศชาย พบว่า เจตคติและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการได้ร้อยละ 71.0 และในกลุ่มเพศหญิง พบว่า ตัวแบบด้านสุขภาพจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง เจตคติต่อการรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการ การรับความรู้ทางด้านสุขภาพจากโรงเรียน อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อมวลชนร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการได้ร้อยละ 47.0

นอกจากนี้ ผลการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า วัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีระดับสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนแตกต่างกันและสัมพันธภาพของเพื่อนกับเพื่อนแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ (ชอุทธิ์ เตังไตรสรณ์, 2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ของแนวคิดสุขภาวะองค์รวมเชิงพุทธกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ ความพอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน และมีเหตุผล ภายใต้ 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ของประชาชนได้ทุกระดับ และมีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จเป็นจำนวนมากที่นำไปประยุกต์ใช้ทั้งทางธุรกิจ สังคม และทางเกษตรกรรม หลักสุขภาวะองค์รวมแนวพุทธ ที่เสนอโดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ใช้หลักการพัฒนาตนเองให้ครบ 4 หมวดหลัก ตามหลักภาวนา 4 คือ หมวดกายภาพ สังคม จิต และปัญญา สามารถแยกได้เป็น 12 หมวดย่อย หมวดกายภาพประกอบด้วย 4 หมวดย่อย คือ 1.



สิ่งแวดล้อม 2. ปัจจัยสี่ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี 3. การใช้อินทรีย์ และ 4. สุขภาพร่างกาย หมวดสังคมประกอบด้วย 3 หมวดย่อย คือ 1. ปฏิสัมพันธ์ 2. อาชีพ และ 3. วินัย หมวดจิตประกอบด้วย 3 หมวดย่อยคือ 1. คุณภาพจิต 2. สมรรถภาพจิต และ 3. สุขภาพจิต และหมวดปัญญาประกอบด้วย 2 หมวดย่อย คือ 1. การปฏิบัติต่อความรู้ และ 2. ระดับความรู้ สามารถนำหลักการนี้ไปใช้พัฒนามนุษย์ได้ทุกกลุ่ม ได้ทั้งในระดับการดำเนินชีวิตประจำวันทั่วไป ไปจนถึงการพัฒนาตนเองในระดับสูง จนถึงพระนิพพาน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดตามหลักพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ทั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดสุขภาวะองค์รวมแนวพุทธมีหลักการที่สอดคล้องกันเป็นองค์รวมสามารถนำไปใช้แบบบูรณาการเข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักไตรสิกขา ทั้งในระดับพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และการใช้เหตุผลและความรู้ (ปัญญา) ส่วนประเด็นที่ต่างกัน พบว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นเรื่องการดำเนินชีวิตในระดับโลกียะตามหลักพระพุทธศาสนา แต่หลักสุขภาวะองค์รวมแนวพุทธนั้นเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่สามารถใช้ได้ทั้งในระดับโลกียะ และระดับโลกุตระ ขอบเขตการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีการประยุกต์ใช้ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร และในระดับชาติ ส่วนการประยุกต์ใช้แนวคิดสุขภาวะองค์รวมแนวพุทธนั้นพบว่า ยังมีการดำเนินการอยู่ในกลุ่มขนาดเล็กตั้งในกรณีศึกษาของโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจากการดำเนินการพบว่า มีแนวทางที่สอดคล้องกับหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 สามารถพัฒนาเป็นสถานบริการต้นแบบของโครงการศูนย์สมาธิบำบัด กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ด้านระดับแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตของวัยรุ่น ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันผลการศึกษา พบว่า วัยรุ่นในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีที่มีระดับฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความใส่ใจ) วิมังสา (ความคิดค้น) แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การเสริมสร้างระดับแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตของวัยรุ่น ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยแต่ละด้าน พบว่า ตัวแปรที่เสริมสร้างระดับแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตของวัยรุ่นได้ดีที่สุด คือ อิทธิบาท 4 เป็นธรรมแห่งหนทางสู่ความสำเร็จ ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจ) ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป, วิริยะ(ความเพียร) ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ห่อถ้อย, จิตตะ(ความใส่ใจ) ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจ



ให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป, วิมังสา(ความคิดค้น) หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น

## 6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่น อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

### 1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 นโยบายในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองภายในโรงเรียน คือ จัดอบรมให้กับบุคลากรภายในโรงเรียน เรื่องการให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตของนักเรียน เพื่อให้บุคลากรภายในโรงเรียนเห็นแก่ความสำคัญของการเสริมสร้างแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิต ทำให้สามารถนำไปปลูกฝังแก่นักเรียนได้อย่างเข้าใจถ่องแท้ และทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการกำหนดอนาคตชีวิตของตนเอง

1.2 นโยบายในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองภายในองค์กร คือ การจัดเสวนาในหัวข้อ การกำหนดอนาคตชีวิตของตนเองสำคัญอย่างไร โดยให้ผู้ที่อยู่ในองค์กรสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ เพื่อให้เกิดความคิดกว้างขวางขึ้นและสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาและดำเนินการเรื่องเสริมสร้างแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตของตนเองให้มีประสิทธิภาพ

1.3 นโยบายในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองภายในหน่วยงานต่าง ๆ การจัดสัมมนาในหัวข้อ หลักธรรมกับการกำหนดอนาคตชีวิตของตนเอง โดยให้ผู้ที่อยู่ในหน่วยงาน เห็นความสำคัญของหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยยกตัวอย่าง หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่น อิทธิบาท 4 โยนิโสমনสิการ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตของผู้ที่อยู่ในหน่วยงาน และอภิปรายเรื่องกำหนดอนาคตชีวิตของตนเองมีความสำคัญอย่างไร

### 2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 จากการวิจัย พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อของวัยรุ่น ดังนั้นครอบครัว สถานศึกษา เพื่อน ชุมชน และวัยรุ่นเอง ควรส่งเสริมให้วัยรุ่นมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อภายในตน ความเข้มแข็งในการมองโลก การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองได้



2.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยเชิงพุทธจิตวิทยามีความสัมพันธ์กับกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่น อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางใน การสร้างเครื่องมือวัดแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเอง และนำไปใช้กับกลุ่มวัยรุ่นต่อไป

2.3 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือศึกษาปัจจัยเชิงพุทธจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่น จึงควรมีการนำแบบวัดดังกล่าวไปใช้ในการคัดกรองวัยรุ่น เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการดำเนินการเสริมสร้างและพัฒนาวัยรุ่นในสถานศึกษาต่าง ๆ หรือในกลุ่มตัวอย่างองค์กร หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หรือมีเป้าหมายในการพัฒนาวัยรุ่นต่อไป

### 3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นวัยรุ่น อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้น อาจมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นที่อยู่ต่างจังหวัด เช่น วัยรุ่นในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีสภาพแวดล้อมและสังคมที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

3.2 ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงพุทธจิตวิทยา ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อภายในตน ความเข้มแข็งในการมองโลก การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักอิทธิบาท4 ดังนั้น อาจมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองจากตัวแปรอื่น ๆ เช่น สัมปยุตธรรม การปรับตัวในครอบครัว หรือสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นต้น

3.3 ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่น ดังนั้น อาจมีการศึกษาปัจจัยเชิงพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตชีวิตตนเองของวัยรุ่นอื่น ๆ เช่น ประณมวัย

## เอกสารอ้างอิง

- กฤตย์ตีวัฒน์ ฉัตรทอง และคณะ.(2550). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตเทศบาลเมืองชุมพร. *รายงานการวิจัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูฤทธิ์ เต็งไตรสรณ์.(2553). การศึกษาความสัมพันธ์ของแนวจิตสุขภาวะองค์รวมเชิงพุทธกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทวิกาญจน์ ไชยแก้ว และพรพิมล วรุฒิพุทธพงศ์.(2550). ปัจจัยทางจิตสังคมที่ทำนายการปรับตัวด้านสังคมของ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *รายงานการวิจัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.